

DANIEL HRENCIUC

„Prahovenii”

Comunitățile poloneze din județul Suceava,
în dosarele Securității, în timpul regimului comunist
al lui Nicolae Ceaușescu

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2025

Cuprins

Introducere	7
CAPITOLUL I.	
Polonezii din județul Suceava.....	21
CAPITOLUL II.	
Înființarea Direcției Generale a Securității Poporului	59
CAPITOLUL III.	
Rețeaua informativă	67
CAPITOLUL IV.	
Securitatea și polonezii din județul Suceava	75
CAPITOLUL V.	
Învățământul în limba maternă în atenția Securității.....	95
CAPITOLUL VI.	
Sistematizarea satelor din România vs. satele poloneze din județul Suceava	101
CAPITOLUL VII.	
Relațiile româno-polone în ultimii ani ai regimului Nicolae Ceaușescu	111
CAPITOLUL VIII.	
Cazurile Alianței I și Alianței II	131

CAPITOLUL IX.

Căderea regimurilor comuniste din Polonia și România.....	165
Concluzii	177
Bibliografie selectivă	193
Anexe documentare	207
Album foto.....	215

CAPITOLUL I.

Polonezii din județul Suceava

Județul Suceava a fost creat, așa cum vom arăta în capitolele următoare, în urma reformei administrative înfăptuite de către Nicolae Ceaușescu în 1968. Resetarea administrativă a avut, la vremea respectivă, o puternică componentă politică, reprezentând o formă de înlăturare a modelului administrativ de tip sovietic aplicat în România până în momentul 1968. Reajustările și reconfigurările administrative, manipulate mai mult sau mai puțin politic, n-au reușit să estompeze moștenirea Bucovinei Istorice, care se suprapune peste 80% din teritoriul județului. Localitățile cu populație eterogenă de etnie poloneză din județul Suceava sunt cele mai reprezentative din România, practic, aici aflându-se majoritatea populației poloneze care trăiește în țara noastră. Comunitățile poloneze din Bucovina Istorică au fost întemeiate și locuite permanent, în mare parte, de către *górale*, adică de munteni care au imigrat în zonele montane ale Poloniei în cursul secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea, interval temporal când au apărut în Bucovina, în mod succesiv, mai multe localități poloneze. Configurația etnică și distribuția polonezilor în localitățile care vor reprezenta, fiecare în parte, imagini fidele ale polonismului începând de la limbă și vestimentație, până la tradiții, obiceiuri, mentalități și, evident, romano-catolicism, reflectă compoziția spațiului polonez în toată complexitatea și diversitatea sa etnică și lingvistică, reprodusă treptat, începând cu sfârșitul secolului al XVIII-lea în Bucovina Istorică.

Astfel, localitatea Cacica a fost înființată de către minierii polonezi încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea¹, aici luând ființă o mină de sare care este

¹ Constantin Ungureanu, *Populația Bucovinei și Basarabiei sub stăpâniri străine (1774/1812-1918)*, Suceava, Editura Karl A. Romstorfer, 2020, p. 321.

funcțională inclusiv în zilele noastre². Sarea reprezenta la vremea respectivă, un produs scump și prin urmare, foarte căutat în epocă. În 1791 aici au sosit aproximativ 20 de familii de polonezi din Galiția. Deși ulterior în localitate au mai venit ucraineni de confesiune greco-catolică, germani și români, totuși numărul polonezilor a rămas unul ridicat, în mod constant³. Polonezii din Cacica au fost, așadar, înaintașii muntenilor în spațiul bucovinean. Cacica și-a construit o arhitectură etnică și lingvistică aparte, funcțională și reprezentativă până în zilele noastre.

Vorbitorii de limbă poloneză au reprezentat, în permanență, o lume distinctă din punct de vedere lingvistic, cultural și religios, în Bucovina Istorică ei cultivând, în mod constant, contactele cu alți nativi polonezi. Specialiștii au observat și au analizat anumite influențe exercitate de către limba ucraineană asupra limbii poloneze vorbite de către comunitățile din Cacica și Vicșani⁴. Graiurile polonezilor din Solonețu Nou, Pleșa și Poiana Micului, caracterizate printr-o diversitate și varietate lingvistică extraordinară, au fost analizate de către specialiști remarcabili, printre aceștia aflându-se Mieczysław Małeck, Grigore Nandriș, Ion Nistor, Stanislaw Gogolewski, Victor Jeglinski, Elena Deboveanu, Eugeniusz Kłosek⁵, Maria Ostrowschi⁶, Janusz Górecki⁷, Karina Stempel-Gancarczyk ș.a. Aceștia le-au consacrat locuitorilor coloniilor poloneze din Bucovina Istorică studii valoroase, de referință în domeniu, reprezentând surse autentice cu privire la identitatea etnică, lingvistică, culturală și spirituală a polonezilor din localitățile menționate.

În localitățile sucevene Solonețu Nou, Poiana Micului, Pleșa, limba polonă era folosită în mod uzual în comunicarea publică. Limba polonă vorbită de către polonezii din localitățile sucevene a fost clasificată de către specialiști (Elena Deboveanu și Stanislaw Gogolewski), din punctul de vedere al originii și al limbii vorbite, în mai multe graiuri:

² Stanislaw Gogolewski, *Problema trăsăturilor așa numite balcanice ale structurii gramaticale în graiurile polonezilor din România*, în vol. *Relații culturale româno-polone*, Ion Petrică coordonator, București, Editura Universității, 1982, p. 86.

³ Constantin Ungureanu, *op. cit.*, p. 321.

⁴ Stanislaw Gogolewski, *op. cit.*, p. 86.

⁵ Eugeniusz Kłosek, *Świadomość etniczna i kultura społeczności polskiej we wsiach Bukowiny rumuńskiej*, Wrocław, 2005.

⁶ Maria Ostrowschi, *Słowotwórstwo rzeczownika i przymiotnika gwary górali bukowińskich w Rumunii*, praca doktorska, Łódź, 2004.

⁷ Janusz Górecki, *Świadomość regionalna Polaków na Bukowinie*, Kraków, 2007.

- graiul din localitatea Cacica;
- graiul așa numit al muntenilor din Bucovina;
- graiul din satul Ruda;
- graiul din satele Bulai și Mihoveni.⁸

Helena Krasowska propune o altă împărțire:

- ✓ graiul muntenilor bucovineni polonezi;
- ✓ polona bucovineană, care e o continuare a limbii polone din zonele de graniță sud-estice;
- ✓ graiul satului Bulai, caracteristic dialectului din Malopolska (Polonia Mică).⁹

Dialectul muntenilor polonezi este încă vorbit de locuitorii localităților Solonețu Nou, Pleșa, Poiana Micului, Păltinoasa, Gura Humorului, Câmpulung Moldovenesc, Racovăț¹⁰ precum și de puținii vorbitori de limbă poloneză din Suceava¹¹. Muntenii polonezi veniți din Czadca păstrează în limba vorbită caracteristici fonetice, inflexionale și lexicale de la frontiera polono-slovacă. Până în 1800, în Czadca a existat un contact lingvistic între două limbi slave înrudite, precum slovacă și polonă.¹² În localitățile Poiana Micului, Solonețu Nou și Pleșa a existat un contact lingvistic constant cu limba română, care se păstrează până în zilele noastre.¹³ În Poiana Micului, polonezii se învecinau cu germanii, o parte dintre locuitori comunicând și în limba germană.¹⁴

Helena Krasowska scrie că limba polonă vorbită în Bucovina este „o continuare a limbii polone din regiunile frontaliere de sud-est și ea este întâlnită în Suceava și Rădăuți” (Cernăuți, Sadagura, Cozmeni, Zastavna și

⁸ Helena Krasowska, *Identitatea lingvistică a polonezilor din Bucovina Carpatică, Relațiile româno-polone în timpul regimului comunist*, în *Polonezii din România. Repere identitare*, editor Anca Filipovici, Cluj-Napoca, Editura ISPMN, 2020, p. 103.

⁹ *Ibidem*; A se vedea Kazimierz Feleszko, *Bukowina moja miłość. Język polski na Bukowinie Karpackiej do 1945 roku*, vol. 1, ed. Andrzej Żor, Warszawa, 2002; vol 2, *Słownik*, ed. Ewa Rzetelska-Feleszko, Warszawa, 2003; Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska, Lech Aleksy Suchoły, *Świadectwo zanika-jącego dziedzictwa. Mowa polska na Bukowinie. Rumunia-Ukraina*, Warszawa, 2018;

¹⁰ Karina Stempel-Gancarczyk, *Dispariția limbii în satele poloneze din Bucovina românească (Procesy zanikania języka na podstawie badań gwar polskich na Bukowinie rumuńskiej)*, în „Analele Bucovinei”, Institutul „Bucovina” al Academiei Române, Rădăuți, XXVI, 1 (52), 2019, p. 241-245.

¹¹ Helena Krasowska, *op. cit.*, p. 103.

¹² *Ibidem*.

¹³ AMAE fond 71/România, vol. 385, f. 176-177.

¹⁴ *Ibidem*, p. 104.

Storojineț din Ucraina).¹⁵ În schimb, graiul polonezilor din Bulai prezintă trăsături ale dialectului din Małopolska.¹⁶ Graiul muntenilor polonezi este cel mai bine păstrat, el fiind vorbit în Solonețu Nou (Nowy Sołonec), Poiana Micului și Pleșa¹⁷ (Pătrăuții de Jos și de Sus, Huta Veche, Tereblecea din Ucraina).¹⁸

Emigrarea masivă a polonezilor spre Bucovina a avut loc după prima împărțire a Poloniei (1772). Autoritățile austriece s-au dovedit a fi receptive și interesate în colonizarea cu specialiști a unei provincii care se caracteriza printr-un număr mic de locuitori. Localitatea Solonețu Nou a fost înființată în 1834 de către muntenii polonezi re-emigrați din Hliboca. Coloniștii polonezi erau originari din Czadca (comitatul Trenczyn, Ungaria Superioară, azi Republica Slovacia)¹⁹. Aceasta a fost prima localitate din Bucovina înființată de către muntenii din Czadca.²⁰

A urmat întemeierea coloniilor Poiana Micului²¹ și Pleșa²² de către muntenii originari, de asemenea, din Czadca.²³ În regiunea Czadca existau mai multe localități poloneze printre care se aflau Skalite, Czerne, Świerczyniec, Równne, Zakopcze, Oszczadnica și Gorzelica.²⁴ Dificultățile de ordin economic²⁵ au stat la baza migrării muntenilor polonezi spre Bucovina, inițial, în localitățile din partea de nord a provinciei, ulterior, re-emigrând spre sud, unde au înființat colonii proprii. Localitatea Solonețu Nou a fost întemeiată în 1834, de către coloniști polonezi re-emigrați din Adâncata.²⁶ Doi ani mai târziu, autoritățile habsburgice au fost de acord cu solicitarea coloniștilor polonezi din Kisuca stabiliți în Caliceanca și Tereblecea de a

¹⁵ *Ibidem*, p. 107.

¹⁶ *Ibidem*, p. 111.

¹⁷ Małecki M, Nandriș Gr., *Uwagi o polskich gwarach na Bukowinie*, *ibidem*, f. 202-205.

¹⁸ Helena Krasowska, *op. cit.*, p. 113.

¹⁹ Alfons Eugen Zielonka, *Nowy Sołonec. Dzieje wsi i parafii/Solonețu Nou: Istoria satului și a parohiei*, Suceava, 2014, p. 214-215.

²⁰ *Ibidem*, p. 216.

²¹ Ionuț Atudorei, *Comunitățile catolice din Moldova. Studiu de geografie istorică*, Iași, Editura Presa Bună, 2015, p. 102.

²² Alfons Eugen Zielonka, *Pleșa. Dzieje wsi i parafii/Pleșa. Istoria satului și a parohiei*, Suceava, 2016, p. 99.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ A se vedea Elena Mannová (coordonator) *Scurtă istorie a Slovaciei*, traducere din limba slovacă și indice de Eva Mârza, Radu Mârza, București, Editura Enciclopedică, 2011, p. 230 ș.a.

²⁶ Alfons Eugen Zielonka, *op. cit.*, p. 102.

coloniza latura de sus a dealului Pleșa.²⁷ Preluarea efectivă a pământurilor a avut loc în 13 martie 1836. Coloniștii din Pleșa au fost scutiți de plata impozitelor timp de 10 ani.²⁸

Principalele ocupații ale locuitorilor au fost reprezentate de defrișarea pădurilor, arderea mangalului, agricultura și dogăritul (una dintre ocupațiile tradiționale, practicate din generație în generație²⁹). Pleșa este singura comunitate poloneză care a fost înființată la înălțime, restul așezărilor fiind ridicate în vale. A fost și a rămas cel mai mic sat polonez din Bucovina. Coloniștii nu aveau un nivel de conștiință națională foarte pronunțat, ei simțindu-se atașați mai ales de Biserica Romano-Catolică, de grup, de tradițiile și obiceiurile practice, precum și de spațiul geografic.³⁰ În 1940, în Pleșa trăiau 290 de locuitori de etnie poloneză. Pleșa a suferit importante distrugerii în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, însă, în pofida acestora, și-a păstrat specificul polonez până în zilele noastre.

Localitățile Bulai (cătun al satului Moara Nică) și Ruda (Vicșani) au fost înființate în prima jumătate a secolului al XIX-lea (unii autori indică anul 1835 în cazul localității Bulai) de către coloniști veniți din împrejurimile orașului Rzeszów, sau din raioanele Ropczyce și Kolbuszowa.³¹ Localitatea

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Ibidem*, p. 103.

²⁹ Mircea Sfichi, *Actualitatea pe scurt la Mănăstirea Humorului*, în „Zori Noi”, XXXIII, nr. 9095, din 14 decembrie 1978, p. 2.; V. Zielonka, *În limba maternă*, în „Zori Noi”, XII, nr. 3237, din 29 aprilie 1958, p. 2. „Colectivul căminului cultural al comunei Solonețul Nou, cu sprijinul comitetului executiv al sfatului popular comunal a reușit ca în ultimul timp printr-o muncă susținută să atragă un număr de peste 45 tineri și vîrstnici de naționalitate romînă, polonă și ucraineană în activitatea cultural-artistică, pregătind cu ei diferite programe artistice. În ultimul timp au fost prezentate mai multe programe artistice, în limba romînă, polonă și ucraineană, compuse din cîntece, dansuri și piese de teatru. În prezent, în cinstea zilei de 1 MAI, se pregătesc piese de teatru noi, una în limba polonă și una în limba ucraineană, precum și dansuri noi, polone, romîne și ucrainene care vor fi prezentate cu ocazia sărbătoririi zilei de 1 Mai. Echipa de teatru se pregătește intens pentru concursul Căminelor culturale, pregătind o piesă de teatru în limba polonă. Echipa artistică a căminului cultural se pregătește ca în lunile mai și iunie să facă deplasări cu programe artistice în comunele Poiana Micului unde sînt cetățeni de naționalitate polonă și ucraineană. În pregătirea programelor artistice s-au evidențiat utemiștii Coman Eugen, Zielonka Cazimir, Jehanuc Ana, Cîrmaci Eudochia și alții”.

³⁰ Constantin Ungureanu, *op. cit.*, p. 323. Coloniile menționate sunt indicate drept slovace. Or, coloniștii au venit în Bucovina din Czadca, din localități poloneze, fiind vorbitori de limbă polonă, păstrători și difuzori de tradiții și obiceiurilor specifice muntenilor polonezi-gorale.

³¹ Karina Stempel-Gancarczyk, *Comunitatea polonezilor bucovineni în secolul al XX-lea. Amintiri din localitățile Bulai și Vicșani, Relațiile româno-polone în timpul regimului comunist, în Polonezii din România. Repere identitare*, editor Anca Filipovici, Cluj-Napoca, Editura ISPMN, 2020, p. 88.

Vicșani/Ruda a fost colonizată de către grupurile de polonezi venite din regiunile Sanok, Rzeszów și Kolbuszowa, începând cu 1848. În 1870, un alt val de migranți a fost angajat în construirea liniei de cale ferată Iași-Liov.³² Aceste localități s-au dezvoltat de-a lungul timpului, construindu-și și stimulând o identitate poloneză puternică.

Rarancea, 14 iunie 1932.

Ceremonia de dezvelire a monumentului legionarilor căzuți din Rarancea, România (în prezent, regiunea Cernăuți, Ucraina). Fotografie de grup cu membrii Uniunii Polonezilor din România la monument.

Sursa: Narodowe Archiwum Cyfrowe, cota:1-Z-991-5.

Polonezii din aceste localități au fost implicați în permanență în diverse evenimente de referință, pentru întreg acest spațiu, precum Primul și Al Doilea Război Mondial, localitățile lor având puternic de suferit în timpul acestor confruntări militare de amploare. Polonezii bucovineri s-au implicat constant în acțiunile militare ale statului polonez, cu loialitate și eroism, în momente cruciale precum recâștigarea independenței Republicii a Doua Polone (11 noiembrie 1918), Marele Refugiu Polonez în Regatul Român

³² *Ibidem*, p. 89.

(1939), războiul secret purtat împotriva NKVD-ului³³ și al Gestapoului³⁴, cultivând, ulterior, relațiile cu patria-mamă prin intermediul diplomaților polonezi din România sau al turiștilor veniți din Republica Populară Polonă.

I.1. Tensiuni polono-cehoslovace cu privire la identitatea etnică a polonezilor din localitățile Solonețu Nou, Poiana Micului și Pleșa

Poiana Micului, 1930-1939.

Tineri munteni polonezi din Poiana Micului.

Sursa: Narodowe Archiwum Cyfrowe, cota:1-Z-995.

Între 1937 și 1938, polonezii din Solonețu Nou, Poiana Micului și Pleșa au fost supuși unui proces complicat de slovacizare³⁵. Acest capitol a fost unul foarte complex și sensibil, implicând diplomația României, Poloniei și Cehoslovaciei, autorități și medii locale de influență și, în mod evident, Biserica Romano-Catolică. Învățătorul Rudolf Kovalik Ustianski a ajuns la Școala din Poiana Micului³⁶ în urma unei *Convenții culturale* semnate de România și Cehoslovacia. Legația Regatului Român din Varșovia a transmis la 6 februarie 1937, o informare în acest sens, Centralei (lui Victor Antonescu,

³³ Narodnyy komissariat vnútrennikh del (Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne) - NKVD.

³⁴ GESTAPO- *Geheime Staatspolizei*, „Poliția Secretă de Stat”.

³⁵ SANJ fond *Prefectura Câmpulung Moldovenesc*, dosar 41/1937, f.1.

³⁶ *Ibidem*.

ministrul Afacerilor Străine) de la București. Polonezii erau convinși de faptul că toate aceste acțiuni aveau ca scop „deznaționalizarea asupra minorității polone din Bucovina corespunde acum o activitate febrilă și condamnabilă a guvernului de la Praga în rândul ucrainenilor din Galiția Orientală unde aceste uneltiri s-ar întâlni cu alte uneltiri nu mai puțin vinovate, inspirate de Moscova și întreținute cu bani și emisari cehi și rusești. Eficacitatea alianței noastre – sublinia Kobylański – este condiționată de soliditatea acestei suduri la fruntariile comune, motiv pentru care mă roagă a transmite Excelenței Voastre apelul amical și stăruitor al guvernului Republicii în vederea stăvilirii acestor uneltiri de terți pe teritoriul românesc, săvârșite în dauna legământului comun”³⁷.

Diplomatul român a răspuns că „din punct de vedere al alianței, această problemă e cu mult mai îngrijorătoare și mai profundă decât înlocuirea vreunui învățător polon, într-un sat românesc, cu alt învățător slovac”³⁸. Partea română era îngrijorată de iredentismul ucrainean, fiind însă asigurată de către partea poloneză că:

„1. Toate regiunile strategice sunt locuite de populație poloneză sigură (Kolomea³⁹, Stanisławów⁴⁰ ș.a.) și pe deplin păzite.

³⁷ AMAE fond 71/România, vol. 385, f. 145.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ Kolomea (azi Kolomyia în Ucraina) este o așezare situată pe Prut în actualul oblat (regiune) Ivano-Frankivsk. A fost capitala Pocuției, parte a sud-estului Galiției, locuită preponderant de către huțuli (grup etnic de origine ucraineană). Pocuția a reprezentat o parte a înțelegerii moldo-polone ea figurând drept gaj în cadrul unui împrumut de 3000 de ruble de argint (538 kg de argint sau 52 kg aur) pe care regele Poloniei Władysław II Jagiełło l-a contractat de la domnul Moldovei, Petru I Mușat. Populația sa era formată din huțuli, polonezi, evrei, armeni, germani și maghiari (în proporții diferite). Armata Română condusă de către generalul Iacob Zadik a contribuit la eliberarea Pocuției de către trupele bolșevice în prima parte a anului 1919, acest teritoriu fiind administrat timp de trei luni de către români. Ulterior, teritoriul a fost predat autorităților Republicii a Doua Polone. După 17 septembrie 1939, acest teritoriu a fost anexat de către Uniunea Sovietică. În 1940, NKVD i-a arestat și deportat în Gulag pe toți cei care nu erau considerați dezirabili de către autoritățile sovietice. Este vorba despre polonezi, evrei, ucraineni și maghiari. În prezent, Kolomyia este parte a oblastului Ivano-Frankivsk, Ucraina. Ion Giurcă, *Trei luni în Pocuția. Acțiuni ale Diviziei 8 Infanterie, 23 mai-24 august 1919*, București, Editura Militară, 2019, p. 21-33.

⁴⁰ Stanisławów a fost centrul voievodatului cu același nume în timpul perioadei interbelice în timpul celei de a Doua Republici. Voievodatul avea o suprafață de 16.900 km². Includea 12 powiat-uri (regiuni). După cel de Al Doilea Război Mondial, I. V. Stalin a insistat pentru deportarea polonezilor și încorporarea teritoriilor aparținătoare fostului voievodat în oblastul Stanislav (parte a Republicii Sovietice Socialiste Ucrainene) mai târziu, Ivano-Frankivsk. Aceste teritorii au fost ocupate de către Armata Roșie după 17 septembrie 1939, ele figurând în protocolul adițional secret al pactului de neagresiune

2. Peste puțin timp, peste 400.000 de polonezi vor fi colonizați în regiuni nesigure, înlocuind pe actualii proprietari ucraineni.

3. S-a hotărât strângerea șurubului în poliție și administrație, deoarece neajunsurile de azi ar proveni dintr-o concepție cu mult prea largă a libertăților acordate minorităților⁴¹.

Legăția Regatului Român din Varșovia a revenit asupra problemelor înregistrate în localitățile Solonețu Nou, Poiana Micului și Pleșa, trimitându-i în acest sens, ministrului Educației Naționale, dr. Constantin Angelescu, o informare detaliată asupra întregii situații. Conform acestor date, se pare că problemele începuseră încă din 1936 (anul semnării înțelegerii bilaterale româno-cehoslovace în domeniul învățământului), când învățătorii slovaci veniți în localitățile menționate, au început să agite spiritele localnicilor îndemnându-i să se declare a fi de etnie slovacă.⁴²

Presa poloneză („*Ilustrowany Kuryer Codzienny*” și „*Dziennik Polski*”)⁴³ s-a implicat și ea activ în problema muntenilor polonezi din Solonețu Nou, Poiana Micului și Pleșa⁴⁴. De asemenea, articole favorabile muntenilor polonezi au fost publicate în mod regulat de către ziarul cernăuțean „*Kurier Polski w Rumunii*” („*Curierul polonez în România*”).

Eforturile sale de slovacizare a elevilor care frecventau Școala din Poiana Micului au trezit reacția etnicilor polonezi, care s-au adresat în scris Prefecturii Câmpulung Moldovenesc, semnalând faptul că elevii, copii lor, erau obligați de către Kovalik să se înscrie la școala cehoslovacă.⁴⁵

Memoriul polonezilor din Poiana Micului a ajuns și la Ministerul de Interne care a solicitat Legiunii de Jandarmi Câmpulung-Moldovenesc „să cerceteze întreaga situație” și să întocmească documentația necesară.⁴⁶ Polonezii din Pleșa, din Tereblecea și cei din Solonețu Nou s-au solidarizat

sovieto-german Molotov-Ribbentrop. Polonezii au fost supuși unor persecuții cumplite de către NKVD și Armata Roșie. AMAE fond 71/E9. 1939, vol. 42, f.140, 218-219.

⁴¹ Idem, fond 71/România, vol. 385, f. 145.

⁴² *Ibidem*, f. 148-149.

⁴³ Este vorba despre articolul *Tradiții poloneze în Bucovina* (11 februarie 1937) critic la adresa politicilor oficiale vizavi de minoritatea poloneză. Acest articol al fost semnalat Bucureștiului de către Consatul Regal Român din Lwów. În cuprinsul articolului era avansată cifra de 63.000 de polonezi trăitori în Bucovina, dintre care 12.000 în Cernăuți. În general, articolul elogia viața și cultura polonezilor din perioada habsburgică, trimitând săgeți subtile către politica Bucureștiului față de minoritatea poloneză, *ibidem*, f. 158.

⁴⁴ *Ibidem*.

⁴⁵ SANJ fond *Prefectura Câmpulung Moldovenesc*, dosar 41/1937, f. 2. Petiția nr. 887/1937, înregistrată la Prefectura Câmpulung Moldovenesc.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 3.